

A photograph of a forest floor in spring. The ground is covered with a dense carpet of small white flowers, likely snowdrops, growing among green foliage. A large, dark, weathered log lies horizontally across the middle ground. In the background, several tall, slender tree trunks stand vertically, and a building with white walls and dark windows is partially visible through the trees. The lighting is bright, suggesting a sunny day.

LUONNON MONIMUOTOISUUS RAKENNETUSSA YMPÄRISTÖSSÄ - nostoja uudesta RT-ohjekortista

7.11.2025 Pekka Hänninen, arkkitehti SAFA, IAH-Arkkitehtuuritoimisto

RT 103773 Luonnon monimuotoisuus rakennetussa ympäristössä

Ohjekortissa

- avataan luonnon monimuotoisuuden käsitteistöä ja annetaan tarvittavat perustiedot monimuotoisuuden heikkenemisen syistä rakennetussa ympäristössä
- ehdotetaan konkreettisia toimenpiteitä, miten luonnon monimuotoisuutta voidaan huomioida ja edistää paremmin suunnittelussa, rakennushankkeissa ja kunnossapidossa.

Ohjekortin rakenne

1. Johdanto
2. Luonnon monimuotoisuus
3. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen
4. Alueiden käytön suunnittelu
5. Viheralueiden suunnittelu ja kunnossapito
6. Rakennusten ja pihojen suunnittelu ja kunnossapito
7. Infran suunnittelu, toteutus ja kunnossapito

Ohjekortti on tarkoitettu

- suunnittelijoille
- hankkeeseen ryhtyville.

RT[®]

RT 103773

OHJEKORTTI
helmikuu 2025
1 (43)

**LUONNON MONIMUOTOISUUS
RAKENNETUSSA YMPÄRISTÖSSÄ**

Tässä ohjekortissa avataan luonnon monimuotoisuuden käsitteistöä ja annetaan tarvittavat perustiedot monimuotoisuuden heikkenemisen syistä rakennetussa ympäristössä sekä ehdotetaan konkreettisia toimenpiteitä, miten luonnon monimuotoisuutta voidaan huomioida ja edistää paremmin suunnittelussa, rakennushankkeissa ja kunnossapidossa. Ohjekortti on suunnattu suunnittelijoille ja hankkeeseen ryhtyville.

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	4.6 Viherkerroin
2 LUONNON MONIMUOTOISUUS	4.7 Monimuotoisuus eri aluetyypeillä
2.1 Luontokato	4.8 Lähiluonto tarjoaa virkistystä ja hyvinvointia
2.2 Luonto ja rakennettu ympäristö	5 VIHERALUEIDEN SUUNNITTELU JA KUNNOSSAPITO
2.3 Luonnon ekosysteemipalvelut	5.1 Suunnittelun lähtökohtia
3 LUONNON MONIMUOTOISUUDEN TURVAAMINEN	5.2 Erityyppiset viheralueet
3.1 Elinympäristöjen laatu, määrä ja kytkytyneisyys	6 RAKENNUSTEN JA PIHOJEN SUUNNITTELU JA KUNNOSSAPITO
3.2 Lieventämishierarkia ja ekologinen kompensatio	6.1 Rakennusten suunnittelu ja toteutus
3.3 Luonnon monimuotoisuuden arviointi, ohjelmat, tietokannat ja verkostot	6.2 Pihat
4 ALUEIDEN KÄYTÖN SUUNNITTELU	6.3 Ulkotilojen ja julkisivujen valaistus
4.1 Maakuntakaava	7 INFRAN SUUNNITTELU, TOTEUTUS JA KUNNOSSAPITO
4.2 Yleiskaava	KIRJALLISUUTTA
4.3 Asemakaava	KUVALUETTELO
4.4 Rakennusjärjestys	Liite 1 Käsitteitä
4.5 Muut ohjeet, ohjelmat, linjaukset ja strategiat	Liite 2 Kasvien kukkimistaulukko

Lataaja Rakennustieto Oy, Eira Lampen, 27.5.2025. Julkaisua tai sen osia ei saa kopioida, jakea, välittää, muunnella eikä luoda tekijäsovelluksia.

EL/helmikuu 2025/Rakennustieto Oy © Rakennustietosäätiö RTS sr 2025

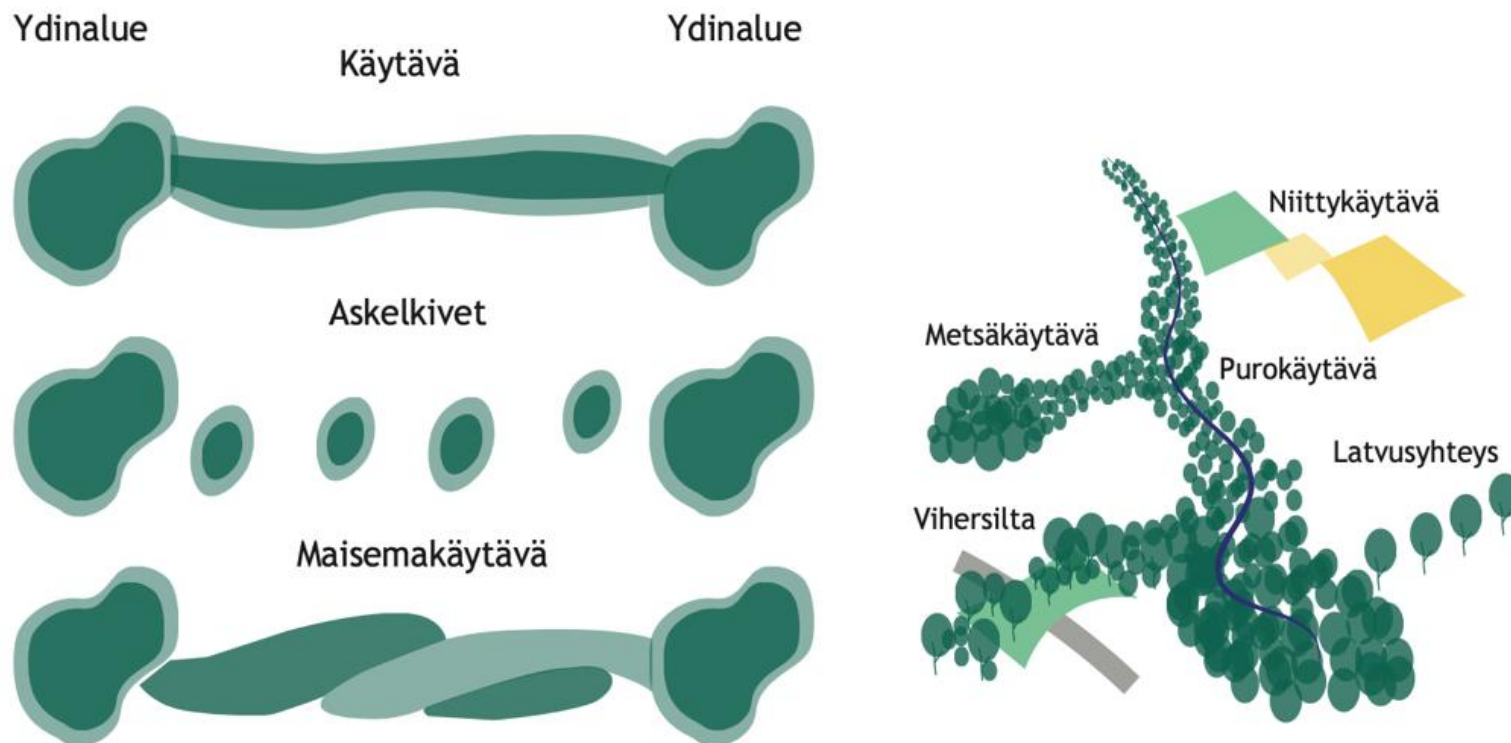

Säästetään olemassa olevaa luontoa. Alkuperäisen luonnon säästäminen on monimuotoisuuden näkökulmasta parempi vaihtoehto kuin uuden rakentaminen tai ennallistaminen. Tontin luontoa ei tule hävittää esirakentamisvaiheessa.

Kaikella luonnolla, myös ”tavanomaisilla” suojelemattomilla lajeilla ja luontotyypeillä, on suuri **merkitys ja arvo.**

Kaupunkiluonnon monimuotoisuus on usein rikasta, koska kaupungeissa sekoittuvat monenlaiset maisematyypit ja kulttuurin vaikutukset. Virkistysalueiden metsät ovat usein talousmetsiä monimuotoisempia. Kaupunkiluonto tarjoaa **ekosysteempipalveluita** kuten lieventää ilmastonmuutoksen vaikutuksia ja lisää ihmisten hyvinvointia.

Alueiden ja elinympäristöjen määrä, laatu ja kytkeytyneisyys eli liittyminen toisiinsa on lajien menestymisen edellytys. Mitä suurempia luontoalueet ovat ja mitä paremmin ne liittyvät toisiinsa, sitä paremmin eliöpopulaatiot pystyvät leviämään. Eri lajien mahdollisuudet liikkua alueelta toiselle ovat hyvin erilaiset, ja tämä tulee ottaa huomioon suunnittelussa.

Esimerkkejä luonnon kytkeytymisestä (Tuulikki Peltomäki. Metsän reunalla – kehitysideoita Helsingin Keskuspuiston keskiosalle. Diplomityö, Aalto-yliopisto, 2017).

Lieventämishierarkian mukaisesti pyritään

A) **välttämään haittaa** luonnolle

B) **lieventämään sitä** ja viimeisenä vaihtoehtona

C) **kompensoimaan** syntynyt haitta jossain muualla.

Sitoudutaan

kokonaisheikkentymättömyyteen, jossa luontoon tietyllä alueella (esimerkiksi kunta) kohdistuneet haitat hyvitetään samalla alueella toisaalla esimerkiksi ennallistamalla.

1 ha korpi: 11,4 ha ojien tukkiminen

1 ha neva: 7,2 ha ojien tukkiminen

1 ha runsasravinteinen lampi: 13,1 ha rehevöityneen vesistön kunnostus

1 ha puro: 3,2 ha valuma-aluekunnostus

1 ha varttunut kangasmetsä: 3,6 ha pienaukkohakkuut ja lahopuun lisäys

1 ha Itämeren ruovikkorantaa: 1,4 ha uuden kosteikon rakentaminen

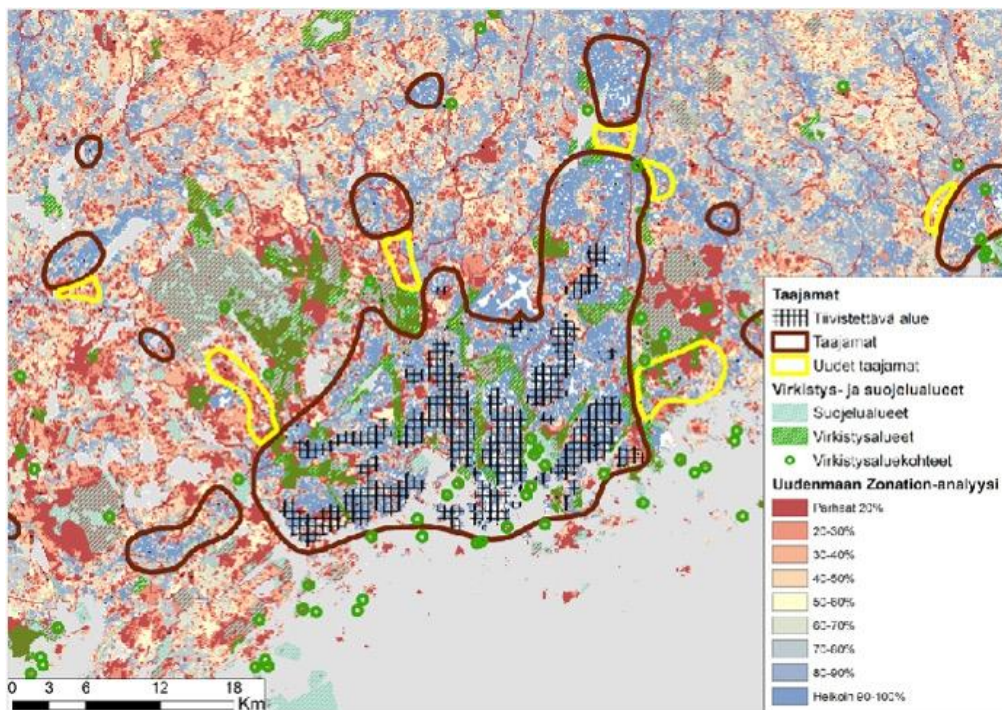
Erikeinot eri paikoissa: tiiviissä rakenteessa tuodaan luontoa kaupunkiin, väljemmillä alueilla pyritään säilyttämään olemassa olevaa luontoa.

Kaupunkivihreä auttaa sopeutumisessa ilmastonmuutoksesta koituvaan sään äärevöitymiseen. Vehreä piha on myyntivaltti tulevaisuudessa.

Maaperässä elää rikas lajisto, ja maaperän monimuotoisuutta ei tule hävittää maanvaihoilla tai peittämällä maaperä suunnittelualueella kokonaan. Maaperän mikrobien vaikutus ihmisten hyvinvointiin on merkittävä.

Elonkirjotalo, Y-säätiö, Planetary Architecture.

Suunnittelun lähtökohtana hyvä **paikkatieto ja paikan lähtökohdat**: jokainen paikka on erilainen ja suunnittelu sisältää usein ristiriitaisuuksia ja kompromisseja myös luontoarvojen välillä.

Tieto ja ymmärrys luonnosta ja sen mekanismeista on edellytys onnistuneelle suunnittelulle ja kunnossapidolle. Hankkeissa tarvitaan eri suunnittelualojen ja asiantuntijoiden välistä yhteistyötä, ja biologian/ekologian ammattilainen on tärkeä.

Uusimaa-kaavan 2050 luontovaikutusten arviointi Zonation-analyysiin perustuen. (Uudenmaan liiton julkaisu E 205–2018).

Vasta **yhteistyö ja tiedonkulku läpi ketjun** luonnoksista kohteen kunnossapitoon varmistavat monimuotoisuuden kannalta onnistuneen lopputuloksen. On huolehdittava, että tieto on käytettävissä kaikilla osapuolilla koko prosessin ajan – myös kunnossapidossa.

Monimuotoisuuden tavoittelussa ja suunnittelussa **ajan merkitys** korostuu: monimuotoisuus vaatii aikaa toteutuakseen ja aina luonto ei toimi, kuten on suunniteltu. Tämän takia kohteiden seuranta ja reagointi mahdollisiin muutoksiin on tärkeätä.

Kiitos ohjekortin laatineelle toimikunnalle, asiantuntijoille ja lausunnonantajille!

TK 456 Luonnon monimuotoisuus rakennetussa ympäristössä

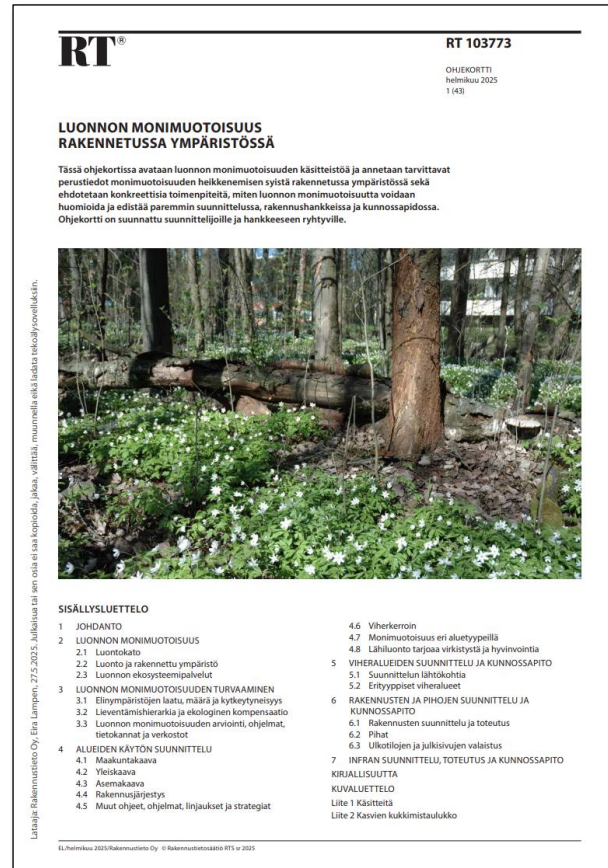
Kimmo Kurunmäki, pj	Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli
Anna-Riitta Kujala	Vantaan / Riihimäen kaupunki
Anne Laita	Jyväskylän kaupunki
Elisa Lähde	Aalto-yliopisto
Heli Nukki	Sitowise Oy
Joel Jalkanen	Luonnontieteellinen keskusmuseo, Helsingin yliopisto
Juha Laurila	INFRA ry
Juha Päätal	Arkkitehtitoimisto Päätal Oy
Kaisa Koskelin	Viherympäristöliitto
Kati Vierikko	Suomen ympäristökeskus
Lotta Toivonen	SRV Rakennus Oy
Marjaana Harjapää	Uki Arkkitehdit Oy
Varpu Mikola	Nomaji maisema-arkkitehdit Oy
Ville Keränen	Hoas
Eira Lampén, sihteeri	Rakennustieto Oy

Käsikirjoittaja

Pekka Hänninen IAH – arkkitehtuuritoimisto

Ulkopuolisina asiantuntijoina osallistuivat

Juho Rajaniemi ja Laura Uimonen, Biwe-hanke, luonnon merkitys hyvinvoinnille
Taina Suonio, Roslings Manor Gardens, kasvien kukkimistaulukko
Samuli Alppi, Ympäristöministeriö

Lisätietoa

Rakennustiedon verkkosivuilta, rakennustieto.fi

Rakennustiedon asiakaspalvelusta, p. 045 4900 747, asiakaspalvelu@rakennustieto.fi

Eira Lampén, tuotepäällikkö, p. 040 746 9157, eira.lampen@rakennustieto.fi

RT 103773 Luonnon monimuotoisuus rakennetussa ympäristössä

-ohjekortti löytyy

RT-kortistosta, KH-kortistosta ja
Infra-täsmäpakista sekä
yksittäin ostettuna Rakennustietokaupasta.

Rakennustieto järjesti ohjekortin teemasta
maksullisen koulutuksen 2.6.2025.

**Tallenne esitysmateriaaleineen on
tilattavissa tämän aamukahvin
esittelytekstin linkistä.**

**Tallenne on katsottavissa
11.12.2025 asti.**